นายอภิวัฒน์ สุดสาว
นิติกร สำนักกฎหมาย

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อลงมติให้ความเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ

บทนำ

ในขณะที่เขียนต้นฉบับคอลัมน์คมความคิด เข็มทิศรัฐธรรมนูญนี้ ปรากฏว่าทางคณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อให้สภาปฏิรูปแห่งชาติลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ[๑] เมื่อวันเสาร์ที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา ทั้งนี้ เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ มาตรา ๓๗ วรรคสอง ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ ได้กำหนดให้องค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยด้านนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาหรือระบบสองสภา

สำหรับหลักการใหม่ในส่วนของ “วุฒิสภา” นั้น (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘) จะประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่เกิน ๒๐๐ คน ซึ่งมีที่มาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน และมาจากการสรรหาเท่ากับจำนวนรวมข้างต้นหักด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ซึ่งเคยเป็นข้าราชการฝ่ายพลเรือนซึ่งดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงหรือเทียบเท่าซึ่งเป็นตำแหน่งบริหาร และข้าราชการฝ่ายทหารซึ่งดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด หรือผู้บัญชาการเหล่าทัพ ซึ่งมาจากการสรรหา จำนวนประเภทละไม่เกิน ๕ คน

(๒) ผู้แทนสภาวิชาชีพ องค์กรวิชาชีพ หรืออาชีพ ที่เป็นนิติบุคคลและมีกฎหมายจัดตั้ง ซึ่งมาจากการสรรหา จำนวนไม่เกิน ๑๕ คน

---

[๑]ในคราวประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๘ เป็นพิเศษ วันอาทิตย์ที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๘ สภาปฏิรูปแห่งชาติได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... โดยลงมติให้ความเห็นชอบ ๑๐๕ เสียง ไม่เห็นชอบ ๑๓๕ เสียง งดออกเสียง ๗ เสียง จึงถือว่าสภาปฏิรูปแห่งชาติมีมติไม่ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้

(๓) ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลหรือจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย ด้านเกษตรกรรม ด้านแรงงาน ด้านวิชาการและการศึกษา ด้านชุมชน และด้านท้องถิ่นและท้องที่ ซึ่งมาจากการสรรหา จำนวนด้านละไม่เกิน ๖ คน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมด้านการเมือง ความมั่นคง การบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม การเศรษฐกิจ การสาธารณสุข สิ่งแวดล้อมและผังเมือง ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมและชาติพันธุ์ ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม คุ้มครองผู้บริโภค ด้านเด็กและเยาวชน ด้านสตรี ด้านผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ และด้านอื่น ซึ่งมาจากการสรรหา รวมกันแล้วมีจำนวนไม่เกิน ๖๘ คน

(๕) ผู้ซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน โดยให้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงและลับและให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ในกรณีที่มีจังหวัดเพิ่มขึ้น ให้ลดจำนวนที่พึงมีตาม (๔) เมื่อถึงคราวที่มีการสรรหา และเพิ่มจำนวนตาม (๕) ให้ได้เท่าจำนวนจังหวัดที่เพิ่มขึ้น

โดยสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภานั้น มีกำหนดคราวละ ๖ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันสองวาระมิได้ และตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๗๗ (๒) ยังได้กำหนดให้ในวาระเริ่มแรกนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๗๖ วรรคหนึ่ง (๑) มีผลใช้บังคับ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๑๑๘ (๕) และให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาในส่วนที่เหลือจนครบจำนวน โดยคำนึงถึงที่มาตามมาตรา ๑๑๘ (๑) (๒) (๓) และ (๔) และให้สมาชิกวุฒิสภาที่ได้มาตามอนุมาตรานี้มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๓ ปีนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งหรือได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามอนุมาตรานี้ที่จะสมัครเข้ารับการเลือกตั้งหรือสรรหาใหม่

ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๗๗ (๒) สมัครเข้ารับการเลือกตั้งหรือรับการสรรหาใหม่หลังจากที่พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๗๗ (๒) แล้ว มิให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒๑ (๕) และมาตรา ๑๒๒ รวมทั้งบทบัญญัติเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งและการห้ามดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระตามมาตรา ๑๒๓ วรรคสอง มาใช้บังคับกับบุคคลดังกล่าวในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาคราวถัดไปหลังจากที่บุคคลดังกล่าวสิ้นสุดสมาชิกภาพตามอนุมาตรานี้ และมิให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒๑ (๕) และมาตรา ๑๒๒ วรรคสอง มาใช้บังคับกับผู้ซึ่งเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งสมาชิกภาพสิ้นสุดลงเพราะเหตุที่วุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง

ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คอลัมน์ คมความคิด เข็มทิศรัฐธรรมนูญจึงขอนำเสนอเรื่อง **“บทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ”** ดังนี้

๑. ด้านการกลั่นกรองกฎหมาย

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย ดังต่อไปนี้

๑.๑ **การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ**

๑) วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบและเสนอมานั้นให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน[๒] ต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องไม่เกิน ๓๐ วัน (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๗)

๒) ภายใต้บังคับมาตรา ๑๙๒ เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘)

(๑) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๑[๓]

(๒) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๑ ถ้าเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภาตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้คณะกรรมาธิการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๑ ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

๓) ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา ๑๔๘ นั้น สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลา ๑๘๐ วันได้ล่วงพ้นไปนับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังผู้แทนราษฎร สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๔๘ (๒) และนับแต่วันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๔๘ (๓) ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมาธิการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๑

---

[๒] **ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า**

"มาตรา ๑๔๔ ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน หมายความถึงร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) การตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร

(๒) การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณแผ่นดิน

(๓) การกู้เงิน การค้ำประกัน การใช้เงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ

(๔) เงินตรา

ฯลฯ ฯลฯ"

[๓] **ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๕๑ บัญญัติว่า**

"มาตรา ๑๕๑ ร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภาเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้"

ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน สภาผู้แทนราษฎรอาจยกร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ในกรณีเช่นว่านี้ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมาธิการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๑

ร่างพระราชบัญญัติใดที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าชื่อเสนอตามมาตรา ๑๔๒ (๔) ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นต้องเป็นอันตกไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา อาจร้องขอให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นได้ตามข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๙)

๔) ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติใดตามมาตรา ๑๔๘ คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศาล องค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศและการปรองดองแห่งชาติจะเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้มิได้ ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๐)

๕) ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๑๕๑ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามมาตรา ๑๕๒ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ วรรคหนึ่ง (๑))

๑.๒ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

๑) วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบและเสนอมานั้นให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษซึ่งต้องไม่เกิน ๓๐ วัน (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๔๗)

๒) เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องกระทำให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใด มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป ในกรณีที่วินิจฉัยว่าข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป ในกรณีที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลทำให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเป็นอันตกไปตามวรรคสอง ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นกลับคืนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อพิจารณาตามลำดับ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ โดยมติในการแก้ไขเพิ่มเติมให้ใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา แล้วให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามมาตรา ๑๕๑ หรือมาตรา ๑๕๒ แล้วแต่กรณี ต่อไป อนึ่ง คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ ไม่กระทบกระเทือนสิทธิในการดำเนินการตามมาตรา ๒๒๐[๔] และมาตรา ๒๒๑[๕] (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๗)

๑.๓ **การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณ**

วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายใน ๒๐ วันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้ ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีเช่นนี้และในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๑ แต่ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วย ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒ วรรคสาม)

๑.๔ **การพิจารณาอนุมัติพระราชกำหนด**

๑) พระราชกำหนดทั่วไป

ในการพิจารณาพระราชกำหนดนั้น ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณา

---

[๔] **ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๒๐ บัญญัติว่า**

"มาตรา ๒๒๐ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นว่านั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย ในระหว่างนั้นให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้"

[๕] **ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๒๑ บัญญัติว่า**

"มาตรา ๒๒๑ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าการใช้สิทธิตามมาตรานี้ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้"

อนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติ หรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

หากพระราชกำหนดมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด และพระราชกำหนดนั้นต้องตกไป ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป ซึ่งการอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้น ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีที่ไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภาในกรณียืนยันการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๗๗)

ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนดใด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๗ วรรคหนึ่ง[๖] และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา

เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาได้รับความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๗ วรรคหนึ่ง ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลบังคับมาแต่ต้น โดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๗ วรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๗๘)

๒) **พระราชกำหนดเกี่ยวด้วยภาษีอากรหรือเงินตรา**

ในระหว่างสมัยประชุม ถ้ามีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวด้วยภาษีอากรหรือเงินตราซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้ พระราชกำหนดเกี่ยวด้วยภาษีอากรหรือเงินตรานี้ จะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายใน ๓ วันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและผลของการอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๗๙)

---

[๖] **ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า**

"**มาตรา ๑๗๗** ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

๒. ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเป็นอำนาจหน้าที่หลักของรัฐสภาตามหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา ซึ่งวุฒิสภาถือเป็นส่วนหนึ่งของรัฐสภาจึงมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

๒.๑ **การตั้งกรรมาธิการ**

วุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกวุฒิสภาตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ เพื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา แล้วรายงานต่อวุฒิสภา มติตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญดังกล่าวต้องระบุกิจการหรือเรื่องให้ชัดเจนและไม่ซ้ำหรือซ้อนกับกิจการหรือเรื่องอันอยู่ในอำนาจของกรรมาธิการอื่น (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๓๙)

๒.๒ **การตั้งกระทู้ถาม**

สมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ และนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องตอบโดยเร็ว แต่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๕๙)

๒.๓ **การขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาโดยไม่มีการลงมติ**

สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ ทั้งนี้ การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปนี้ จะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในสมัยประชุมหนึ่ง (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๖๓)

๓. ด้านการพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

๓.๑ **การให้ความเห็นชอบและถวายคำแนะนำเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่ง** ดังนี้

๑) **ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ** (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๑๕)

ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวน ๙ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา และได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน ๒ คน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๒ คน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ จำนวน ๓ คน โดยต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายมหาชนอย่างน้อย ๑ คน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์หรือผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารภาครัฐ จำนวน ๒ คน

หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้ผู้ได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ โดยให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๒) **คณะกรรมการการเลือกตั้ง** (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๔๔)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๕ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาประชุม และเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ โดยให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง

๓) **คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน** (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๕๒)

การตรวจเงินแผ่นดินให้กระทำโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระและเป็นกลาง โดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๗ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง กฎหมาย หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจเงินแผ่นดิน และให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ โดยให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง กฎหมาย หรือด้านอื่น

๔) **คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ** (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๕๓)

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๙ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีคุณวุฒิ ทักษะ หรือความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ด้านรัฐศาสตร์ ด้านการเงินและบัญชี ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการบริหารงานภาครัฐ ด้านการบริหารงานภาคเอกชน หรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๙ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว และให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ โดยให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๕) **คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๕๕)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๗ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความรอบรู้และประสบการณ์ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ โดยให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๖) **ผู้ตรวจการแผ่นดิน** (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๕๖)

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวน ๓ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความรอบรู้และประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจ หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ โดยให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน

๓.๒ **การให้ความเห็นชอบร่วมกับองค์กรอื่น**

๑) การให้ความเห็นชอบผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารราชการแผ่นดินเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนตุลาการในศาลปกครองสูงสุดทั้งหมด (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๒๘ วรรคหนึ่ง)

๒) การให้ความเห็นชอบตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๒๘ วรรคสอง)

อนึ่ง เมื่อมีกรณีที่วุฒิสภาต้องพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่ง ทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น แล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๒๖)

๔. ด้านการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งโดยได้วางหลักการใหม่เป็น ดังนี้

๔.๑ **อำนาจถอดถอนในส่วนของรัฐสภา** (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๘ วรรคหนึ่ง)

ให้รัฐสภามีอำนาจพิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงออกจากตำแหน่งได้

๔.๒ **อำนาจถอดถอนในส่วนของของวุฒิสภา** (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๘ วรรคสอง)

ให้วุฒิสภามีอำนาจพิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ ซึ่งมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงออกจากตำแหน่งได้

(๑) ประธานศาลฎีกา
(๒) ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด
(๔) อัยการสูงสุด
(๕) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
(๖) กรรมการการเลือกตั้ง
(๗) กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
(๘) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
(๙) กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ[๗]
(๑๐) กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
(๑๑) ผู้ตรวจการแผ่นดิน
(๑๒) ผู้พิพากษา
(๑๓) ตุลาการ
(๑๔) ข้าราชการอัยการ
(๑๕) ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือเทียบเท่า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

อนึ่ง สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาหรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี เพื่อให้รัฐสภาหรือวุฒิสภามีมติถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๓๘ ออกจากตำแหน่ง (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๙ (๑))

๕. ด้านการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญของแผ่นดิน

๕.๑ **กรณีวุฒิสภาให้ความเห็นชอบร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา** (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๔๐)

(๑) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๙
(๒) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๑
(๓) การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ตามมาตรา ๒๒

[๗]สำหรับการถอดถอนกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นั้น ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๔) การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติตามมาตรา ๒๓

(๕) การมีมติให้รัฐสภาพิจารณาเรื่องอื่นในสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติได้ตามมาตรา ๑๓๒ วรรคสี่

(๖) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมตามมาตรา ๑๓๒ วรรคหก

(๗) การเปิดประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๓๓

(๘) การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๔๑

(๙) การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๖

(๑๐) การปรึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติใหม่ตามมาตรา ๑๕๒

(๑๑) การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามมาตรา ๑๕๖ วรรคสอง

(๑๒) การแถลงนโยบายตามมาตรา ๑๖๘ วรรคหนึ่ง

(๑๓) การให้ความเห็นชอบยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามมาตรา ๑๗๐

(๑๔) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๗๑

(๑๕) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตามมาตรา ๑๘๒

(๑๖) การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๘๓

(๑๗) การมีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔๐

(๑๘) การมีมติให้ความเห็นชอบให้บทบัญญัติในภาค ๔ การปฏิรูปและการสร้างความปรองดองยังคงใช้บังคับอยู่ต่อไป ตามมาตรา ๒๕๘ (๒)

(๑๙) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๗๐ และมาตรา ๒๗๑

(๒๐) กรณีอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

๕.๒ กรณีการประชุมวุฒิสภาในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ จะมีการประชุมวุฒิสภามิได้ เว้นแต่เป็นกรณีดังต่อไปนี้ (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๓๗)

(๑) การประชุมวุฒิสภาตามมาตรา ๗ วรรคสอง หรือการประชุมที่ให้วุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๑๘๒

(๒) การประชุมที่ให้วุฒิสภาทำหน้าที่พิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ตามมาตรา ๑๒๖

(๓) กรณีอื่นที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งซึ่งมิอาจหลีกเลี่ยงได้เพื่อให้งานของวุฒิสภาหรืองานด้านนิติบัญญัติสามารถดำเนินต่อไปได้ในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร

การเรียกประชุมวุฒิสภาในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการเรียกประชุมวุฒิสภาตามมาตรานี้ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

อนึ่ง ในกรณีอื่นที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งซึ่งมิอาจหลีกเลี่ยงได้เพื่อให้งานของวุฒิสภาหรืองานด้านนิติบัญญัติสามารถดำเนินต่อไปได้ในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ตาม (๓) สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่อาจร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้

บทสรุป

เมื่อได้พิจารณาบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ) ดังกล่าวแล้วจะพิจารณาเห็นได้ว่าทางคณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญได้ออกแบบให้วุฒิสภาเป็นสภาพหุนิยมโดยมีที่มาทั้งจากการเลือกตั้งและการสรรหาเพื่อทำหน้าที่ดึงการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมให้เข้ามาใช้อำนาจในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา โดยกำหนดให้วุฒิสภาเป็นสภากลั่นกรองกฎหมายและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่ได้มีการปรับปรุงบทบาทและอำนาจหน้าที่ในส่วนของการให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งและการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งใหม่เพื่อให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับที่มาของวุฒิสภา ทั้งนี้ เพื่อสร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจตามระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา อันจะทำให้วุฒิสภาเป็นสภาผู้ทรงคุณวุฒิในการสะท้อนความเห็นและเหตุผลของกลุ่มอาชีพที่หลากหลายเพื่อสร้างดุลยภาพในการถ่วงดุลกับสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสภาที่สะท้อนความต้องการของประชาชนในเชิงพื้นที่ ทั้งนี้ เพื่อให้กลไกการทำงานของรัฐสภาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสนับสนุนภารกิจในการสนับสนุนการปฏิรูปประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืน สืบไป ๑